

Heertje en Meneertje

Over het boek

Auteurs: Elle van Lieshout, Erik van Os

Illustrator: Jan Van Lierde

Uitgeverij: Rubinstein | Pelckmans

Jaar van uitgave: 2020

Over de makers

Elle en Erik schrijven sinds 1990 samen (kinder-)boeken, liedjes, versjes en leesmethodes. Ze werken thuis in hun ruime, zonnige werkkamer op zolder of aan de keukentafel. Als ze te lang stil hebben gezeten, wandelen door duinen of bossen en gaan dan met een schrijfblok op het terras zitten. (<https://www.erikvanosenellevanlieshout.nl/>)

Elle van Lieshout volgde twee jaar de pedagogische academie en daarna pedagogiek. Ze gaf Nederlands aan vluchtelingen, kookte in een biologisch restaurant en werkte in een natuurvoedingswinkel. Als ze niet aan het schrijven is, werkt Elle het liefst in haar grote moestuin met bloemen, fruit, groenten en kruiden. Ze wandelt graag waar het stil is, staart vaak uit het raam, kookt, bakt, leest en luistert met plezier naar een draaiende wasmachine. Hoewel ze altijd al schrijfster wilde worden, had ook ze kleuterjuf of boomchirurg, minister, moeder, boerin of heks kunnen worden.

(<https://www.erikvanosenellevanlieshout.nl/>)

Erik van Os is opgeleid als kleuterleider en studeerde een paar jaar Nederlands. Hij werkte met kleuters, als brugwachter, poppenspeler, gezondheidsvoorlichter en als redacteur bij een kindertijdschrift. Daarnaast zingt hij en speelt gitaar. Ook praat hij graag urenlang over dichtregels, geniet hij van mooie films, mooie boeken en mooie bergwandelingen, zolang hij maar niet in een kabelbaan moet. Toen Erik jonger was, wilde hij stiekem geen schrijver, maar profvoetballer (of missionaris) worden.

(<https://www.erikvanosenellevanlieshout.nl/>)

Jan van Lierde (1971) is geboren in Herentals. Na studies Animatie aan het Ritcs (Brussel), werkte hij als animator aan enkele projecten. Daarnaast werkte hij halftijds als illustrator/grafisch vormgever voor een milieu-educatief centrum (Inverde vzw) waar hij educatieve leerpaden en educatieve uitgaven illustreerde. Soms realistisch, soms eerder cartoonesk. Ook werkt hij als zelfstandig illustrator voor verschillende uitgeverijen. Hij vindt boeken illustreren gewoonweg een droomjob. Ontdek het artikel "In het atelier van Jan Van Lierde" op de website van iedereenleest.be!

1. VOOR HET LEZEN

1.1 Introductie

Om in het verhaal en de thema's (vriendschap, elkaar missen, wonen, hobby's) te stappen, vertrekken we vanuit de kaft en de titel. Leg (of projecteer) de voorkaft aan de kinderen. Fantaseer (samen met de kinderen) over volgende vragen:

Over de kaft

- Wat zien de kinderen op de kaft? (We zien op de kaft 'Heertje en Meneertje (titel)'. Maar ook een mol, een vogel.)
- Hoe zien deze mannen eruit? (even groot, helm met lampen...)
- Wie zouden deze mannen zijn? Wie denkt aan familie (en vraag waarom)? Wie denkt aan vrienden (en waarom)? Wie denkt aan collega's (en waarom)? Wie denkt een koppel (en waarom)?
- Wat zouden deze mannen in dit boek gaan doen? (dieren kijken, bouwen (de helm) ...) Tip: toon de prent op de achterkant (met de planken) als het gesprek niet meteen op gang komt.

Over vriendschap en elkaar missen

- Deze heren/meneren zijn hechte vrienden. Wanneer ben je met iemand een vriend(in)? (als je samen speelt, samen in de straat woont ... (geen foute antwoorden)). Vraag gerust door naar het waarom.
- Wat gebeurt er als je een vriend(in) niet vaak ziet (of niet meer ziet)? (Niets; of dan ga je elkaar missen?...)
- Wat is dat eigenlijk, iemand missen? (verdrietig zijn, de hele tijd aan iemand denken ...)
- Hoe denken de kinderen wat je aan 'missen' kan doen? (Elkaar bellen, face-time, afspreken ...)

Over wonen

- De opdracht over wonen (zie 3 Na het lezen) kan je ook als introductie opdracht gebruiken. Laat de kinderen dan nadenken over waar zij zouden willen wonen met hun beste vriend(in) en hoe dat huis er dan uitziet. Op deze manier is er een minder-verbale introductie voor dit boek.

2. TIJDENS HET LEZEN

2.1 Tips en opvallende elementen

- Vergelijk de kaft met de tekening op het titelblad. Zien de kinderen verschillen? (bv. de mol op de kaft komt boven de grond kijken en gaat graven op het titelblad). Zie je ook hoe de H van Heertje op de kaft scheef staat, en op het titelblad bijna helemaal naar beneden valt (en de vogel dus wegvliegt?)
- Op het eerste blad (nog voor het titelblad) zie je 2 vogels kijken naar boven, naar de raaf (link met Heertje). Op het laatste blad (kaft) zie je 2 vogels kijken naar beneden, naar de mol (link met Meneertje).
- Merk op dat op de 3de pagina van het verhaal Heertje in de put staat en naar boven kijkt en meneertje boven staat en naar beneden kijkt. Ook al staan ze 'omgekeerd', houden ze hun 'voorkeur' wel vast. Zie je op diezelfde pagina hoe de berg zand als een puzzelstuk in de put past?
- Op pagina 7 zien we heel wat dieren in de boom zitten bij Heertje. Welke dieren herkennen de kinderen allemaal? (eekhoorn, raaf, uil, roodborstje, mees)
- Op pagina 9 zien we heel wat dieren in de kuil van Meneertje. Herkennen de kinderen de das, de mol, regenworm, vossen en konijn?
- Op pagina 11 van het verhaal, maken heertje en meneertje van hun handen een toeter. Kunnen de kinderen dat ook? Kunnen ze mee roepen naar boven (of beneden) om ervoor te zorgen dat heertje en meneertje elkaar horen?
- Op pagina 17 zien we de vrienden hun boterhammen opeten. Merkte je op hoe de pinguïn op de brooddoos kijkt? En zie je die hagelslag op de grond liggen? Gebeurt dat ook bij de kinderen?
- Op pagina 20-21 zien we skeletten in de grond zitten. Weten de kinderen wat dat zijn? (Dino's!) En dat tijdens een feestje? Want de grote dino heeft een gitaar vast, en de kleine dino draagt een hoedje.

3. NA HET LEZEN

3.1 Rode draad

- Nu we het hele boek hebben gelezen: wat gebeurt er in dit verhaal? (Twee mannen, Heertje en Meneertje, houden van bouwen. De ene man graaft een diepe tunnel, de andere bouwt een hoge toren. Wanneer ze dan op hun plekje wonen, missen ze elkaar. Dan keren ze terug, denken ze enkele dagen na over een oplossing en beslissen dan hun bouwplek om te bouwen.)
- Wat zijn volgens de kinderen de belangrijkste stukken in het verhaal? (Geen fout antwoord mogelijk.)

3.2 Personages

- Wie zijn de belangrijkste personages? (Heertje en Meneertje)
- Wat weten we over Heertje? (Draagt een strikje, een wit marcelleke, een groene broek, kaal met 3 haartjes, eet graag een witte boterham met hagelslag, wil graag hoog een toren bouwen, praat met de vogels en herten in de hoogte.)
  - Tip: zoom in op zijn uiterlijk en zijn voorkeuren (hoogte).
- Wat weten we over Meneertje? (Draagt een das, wil graven, heeft een groene jas, salopette, kuifje op zijn kale hoofd, bril, eet graag hagelslag op een witte boterham, praat met het konijn en de mol.)
  - Tip: zoom in op zijn uiterlijk en zijn voorkeuren (diepte).

3.3 Einde

- Wat was het grote 'probleem' in het verhaal? Ze misten elkaar toen ze ver van elkaar woonden.
- Hoe hebben ze dat opgelost? (Ze zijn samen terug naar hun bouwkeet getrokken en hebben nagedacht over de oplossing. En samen beslisten ze om de bouwkeet om te bouwen naar een ideale plek: een kelder voor Meneertje en een zolder voor Heertje.)

3.4 De taal

- Beeld en tekst sluiten mooi op elkaar aan en versterken elkaar. De tegenstellingen die in de prenten en het verhaal te zien zijn, komen ook in de tekst voor. Zou het boek ook zonder tekst of zonder tekeningen kunnen?
- Duid het concept 'tegenstellingen' aan de hand van voorbeelden (met beeld?): groot-klein, dik-dun, mooi-lelijk. Welke tegenstellingen hebben de kinderen onthouden uit het verhaal? (Hoog-Diep, graven-stapelen, toren-put ...)
- Heertje en Meneertje werken heel hard. Maar toch is er in het verhaal ook ruimte voor wat grapjes. Wat vonden de kinderen grappig in het verhaal? (Praten met de dieren? Of was het verhaal niet zo grappig?)

3.5 Richtvragen over de illustraties

Algemeen en sfeer

Bekijk de verschillende prenten in het boek (door nog eens samen door het boek te bladeren help je de kinderen herinneren). Sta extra stil bij de horizontale pagina's (waar Heertje hoog zit en Meneertje diep zit).

- Welke kleuren zien ze in het boek?
  - (aardse kleuren) Bruin, donker, donkergroen, rood (eerder diep, bij Meneertje)
  - (lucht-kleuren) Blauw, wit, gekleurde vogels (hoog, bij Heertje).
- Vinden ze de tekening eerder gedetailleerd (zoals een foto) of eerder abstract (grote vlakken zonder vorm)?
  - (Tip: een voorbeeld tonen helpt)
- Nu ze alles bekeken hebben, wat vinden ze van de tekeningen?
- Waarom zijn er ineens horizontale pagina's?

Detailvragen

- Heertje en meneertje zien er een beetje hetzelfde uit. Maar er zijn toch heel wat verschillen. Welke gelijkenissen en verschillen zien ze?
  - Gelijkenissen: ze zijn ongeveer even groot, hebben beiden niet zoveel haar (beetje kaal), beiden rimpels ...
  - Verschillen: 1 kin (H) vs. 2 kinnen (M); strikje (H) vs. das (M); geen jas (H) vs. groene jas (M); 3 haren omhoog (H) vs. haar naar beneden (M); geen bril (H) vs. bril (M) ...

- De illustrator gaf Heertje/Meneertje heel wat gevoelens en gezichtsuitdrukkingen mee. (Tip: demonstreer gerust met enkele voorbeelden op je eigen gezicht). Hoe voelen de vrienden zich volgens de juryleden op de volgende pagina's:
  - Pagina 2: Ze lijken te fluiten (muzieknootjes). Wanneer doen ze dat? (Blij, aan het werk?)
  - Pagina 3: Ze hebben hun handen voor hun mond... Wanneer doet iemand dat? (nadenken?)
  - Pagina 6/8: zakdoek en zweetdruppels. Zijn ze moe?
  - Pagina 22-23: ze missen elkaar. Ze zijn verdrietig?
  - Pagina 31: ze zijn op vakantie. Ze zijn blij?
- Op pagina 26-27-28 zien we hoe Heertje en Meneertje samen nadenken over een oplossing. We zien heel veel op die pagina's. Wat zien we allemaal? Wat denken de kinderen dat het allemaal wil zeggen?
  - De slaappleaatsen van de vrienden (we zien hoe ze de hele tijd slapen)
  - De halve (en volle) maan › Er gaat veel tijd overheen.

3.6 Tussendoortje: De Toren van Heertje

MATERIAAL

- Jenga (of andere grote/kleine) blokken – Bv. kapla, lege dozen ...

Opdracht: een zo hoog mogelijke toren bouwen (zonder dat deze omvalt). Dit tussendoortje is vooral als 'actieve werkvorm' bedoeld, eerder dan inhoudelijk of reflectief.

STAP 1 Verzamel veel blokken (of soortgelijke materialen)

STAP 2 Laat de kinderen een toren bouwen die zo hoog mogelijk gaat. Laat ze dat individueel (of in kleine groepjes) doen.

STAP 3 Daag de kinderen uit om een stevige toren te bouwen, die niet omvalt als je er op blaast of als er een klein tikje tegen gaat. Daag de kinderen uit om een hoge toren te bouwen. Hoger dan het grootste kind in de groep. Daag de kinderen uit om een smalle toren te bouwen (net als heertje). Deze instructies kan je een voor een geven (telkens een nieuwe instructie), of allemaal tegelijkertijd.

3.7 Het droomhuis voor twee vrienden

MATERIAAL

- Papier
- Stiften, potloden, wasco's ...
- Tijdschriften
- Lijm

Opdracht: Bekijk het huis van Heertje en Meneertje. Nodig de kinderen uit om na te denken over hun droomhuis. Ofwel individueel ofwel samen.

STAP 1 Laat de kinderen (samen) een plan 'tekenen'. Wat moet er allemaal in? Dat mogen ze in potlood doen.

STAP 2 Laat de kinderen zoeken naar de juiste kleuren voor hun huis (in stiften of wasco) en in tijdschriften (ze mogen scheuren) die bij hun droomhuis passen.

STAP 3 Laat de kinderen dat eerst op een blad leggen. Zorg dat deze stap niet te lang duurt.

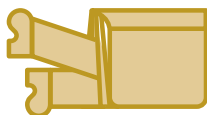
STAP 4 Laat de kinderen plakken en kleuren.

STAP 5 Laat de kinderen hun huis aan elkaar voorstellen.

Variant: Als de kinderen daartoe bereid zijn, laat hen verderwerken op elkaars huis. Hoe zouden zij, net als Heertje en Meneertje, ervoor zorgen dat het droomhuis van de andere kinderen ook hun droomhuis kunnen worden? Wat zouden ze daarvoor extra willen toevoegen?

4. VERDER LEZEN

- Bas & Daan graven een gat / Mac Barnett (Hoogland & Van Klaveren, 2015)
  - De muur in het midden van het boek / Jon Agee (Leopold, 2019)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.